

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בלבבי-ד 010 עצמיות הנפש תמימות

בלבבי-ד 010 עצמיות הנפש תמימות

תפילה כצורתה - רק עם מידת התמימות

בהמשך לדברינו לעיל, נעלה נקודה נוספת, שמקשה באופן טבעי על הנפש, והיא אחד מן המפריעים הגדולים אצל רבים להגיע לפנימיות האמיתית.

בכור הוא בחינה של ראשית - "ראשית בכורך". אבל בכור הוא לא ראשית גמור, יש לו אבא ואמא. אם אין אבא ואין אמא - אין תולדות, ואם אין תולדות - אין בכור.

מה היא אותה נקודה שקודמת לבכור?

"בכור" הוא אותיות של הרכבה: ב' היא מהאותיות של האֶחָדוֹת, כ מהעֶשְׂרוֹת, ור' מהמאות. אלו גם אותיות של "רכב" - שורש המילה הרכבה. כי הבכור עצמו כלול מאביו ומאמו.

בנקודת העבודה, הנקודה שקודמת להרכבות היא נקודת הפשיטות שקיימת בעומק נפשו של האדם. כל זמן שאדם אוחז במדרגת נפשו בענין של הרכבה, ההרכבה עצמה היא ההעלם לנקודה הפנימית הפשוטה שבנפש, וכשאין פשיטות - חסר את הטעם הפנימי בחיים, ואדם יוצא מן הפנימיות אל החיצוניות.

נרחיב קצת את הדברים, ונשתדל לקרוב אלינו.

אחד הספרים הקדומים ביותר שיש לכנסת ישראל, הוא ספר תהילים שחברו דוד המלך, וכידוע מחז"ל, דוד המלך כלל ברוח קודשו את כל התפילות שכל יהודי ויהודי צריך להתפלל.

מתוך ידיעה זו, מן הראוי היה שכל יהודי באשר הוא יהיה כרוך בספר התהלים, וישתדל באמירת פרקים ממנו מידי יום ביומו. והנה למרבה הפלא רואים אנו שהדבר אינו קל. אנשים מנסים לומר תהלים, ומרגישים קושי!

והדבר לכאורה תמוה: הרי אין אדם שיכול לומר על ספר התהלים "זה לא שייך אלי!" ישנה צורת לימוד שאדם יכול לומר עליה שאינה הדרך המתאימה לו, שאינה משורש נפשו וכו', אבל על ספר תהילים הרי אמרו חז"ל, שהוא כולל בתוכו את כל נשמות כנסת ישראל בכל דור ודור עד ביאת משיח צדקנו, וכמו כן כולל הוא את כל המצבים שיהודי עובר בכל ימי חייו. אם כן, באופן טבעי היה צריך להיות שכל יהודי ויהודי, בכל זמן וזמן, יהיה כרוך וקשור עם הספר הזה. מהי אפוא, אותה נקודה פנימית המפריעה לאדם להתחבר אל ספר התהלים ומונעת ממנו באופן טבעי לגשת ולומר פרקי תהלים מעומק הלב ובהשתפכות הנפש?

אלא שהם הם הדברים אשר דיברנו: ספר תהלים שורשו במה שדוד המלך עצמו אמר: "ואני בתומי אלך" (תהלים כו, יא) -

מדת התמימות, בחינה של תם שהוא הפך ההרכבה, הפך הפלפול. כל זמן שאדם נמצא בבחינה של הרכבה, ועדיין לא הגיע לנקודה הפנימית השקטה, לנקודת התמימות - קשה לו מאוד להתפלל מתוך ספר התפילה האמיתי של הכנסת ישראל - בספר התהלים.

תפילה היא השער להכנס לכל עבודת ה' - "זה השער לה' צדיקים יבואו בו". כל זמן ששערי תפילה ננעלים מהאדם, הוא עדיין נמצא מבחוץ, ואפילו את שער הכניסה עדיין לא חצה. ק"ו ובן בנו של ק"ו שאל ההיכל והטרקלין איננו יכול להכנס.

איננו מדברים כאן על השגת מדרגות גבוהות במיוחד, אלא שעל מנת שתהיה לאדם שייכות לפנימיות רוחנית, מוכרח שתהיה לו תפילה אמיתית כצורתה, וכדי שתפילה תראה כך, מוכרח שהתפילה תבוא ממקור של תמימות בנפש.

לימוד מתוך הכרה בהיותו "איש בער"

היכן היא נקודת הקושי המעלימה מהאדם את התמימות שבנפשו.

הפסוק אומר: "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און וכו'" (תהלים צב, ז-ח). מיהו אותו "איש בער" עליו דיבר הפסוק?

בפשיטות נראה לנו, שהפסוק דיבר על איזה עם הארץ, שלא שנה ולא קרא, אבל אנחנו כביכול כולנו חכמים, כולנו נבונים.

אבל האמת היא, שכל אחד ואחד מאיתנו - מהקטן שבקטנים ועד הגדול שבגדולים ככל שיהיה, בכל הדורות כולן - צריך לדעת כי אף הוא נכלל בכלל ההגדרה של "איש בער לא ידע"!

המשל לדבר: אדם לומד עם ילד בן החמש את אותיות הא"ב. הוא שואל אותו שאלות, והילד יודע. כל שאלה שהוא שואל, הילד יודע ועונה מיד. כשנגמר המבחן, הרגשת הילד היא: "אה, כמה שאני יודע טוב!..."

אבל זהו מבט של ילד בן חמש! וכיצד מסתכל על כך אותו אדם גדול שלומד איתו? - נכון, הוא יודע את כל הא"ב עד ת', ואפילו קצת ניקוד, אבל מה כל זה ביחס לעומק החכמה המונחת בכל התורה כולה, בין בכמות בין באיכות?! הרי זה כמעט כלום!

אמיתם של דברים, שמצבנו הוא כזה, ואף יותר גרוע מזה. התורה היא רחבה מני ים. קוב"ה ואורייתא חד הוא, וכשם שהבורא יתברך הוא אין סוף ואין תכלית ואין ראשית, כן גם תורתו, וממילא אין אדם שיכול להשיג את כל התורה כולה - לא בכמות ולא באיכות. נמצא, שכל השגתנו בתורה היא בבחינה של טיפה מן הים, ולעולם הננו בבחינת "איש בער"!

לא די בשמיעת דברים אלו. צריך שהדברים ייכנסו לפנימיות הנפש. הבעיה היא, שבעומק הנפש אדם מרגיש שהוא חכם, שהוא מבין, שהוא יודע - כל אחד לפי מדרגתו, ולכן הנפש נותנת משקל למושכלות - להשגת השכל, להבנה ולתפיסה. שואלים שאלות וחושבים שהם הרים. אבל האמת שהכל "כקליפת השום" (כלשון חז"ל) ביחס לעומק פנימיותה ועמקותה של התורה"ק.

אדם צריך להרגיש בפנימיות הנפש, שהחכמה שלו היא דל שבדלים, שהבינה שלו היא דל שבדלים, והדעת שלו היא דל שבדלים. ויקח זאת לא בצורה של שפלות, אלא בצורה של בנין, מתוך הבנה והכרה שזהו התפקיד שהועיד לו הקב"ה בעולם, להיות מוגבל ובלתי מבין.

ודאי שצריך לעסוק בתורה, זוהי מצות עשה דאורייתא, אבל אל עסק התורה צריכה להתלוות תמיד תחושת הדלות והאפסיות, כלשון החזו"א: "ואיני בוש להודות שהאדם כולו שגיאה". כשאדם לומד בצורה כזו, הוא אמנם לומד, אבל גם מרגיש כל הזמן בפנימיותו שהוא "איש בער"!

אם באמת יופנמו הדברים אל פנימיותה של הנפש, תתגלה הנקודה הפנימית יותר - נקודת התמימות שנמצאת בנפשו של האדם.

כל זמן שהנפש שקועה במחשבות של השכלות, והיא מרגישה ששם השלמות - האדם מונע מעצמו להיות תמים.

תמימות מביאה לדבקות בבורא ית'

נרחיב מעט ונראה כיצד הדברים נראים בעולמנו.

לדוגמא: אם באים לאדם ומבקשים ממנו להתיישב חצי שעה ולומר פרקי תהלים, מיד הוא חושב לעצמו: "נו נו, מה יצא מהתהלים שאומר?!... אלמד גמ' בעיון, בעומק, אחדש מערכות וכו'. אבל מהתהלים מה יצא לי? אומר בסה"כ כמה מילים, כמה פסוקים, ולא יישאר לי מהם בידי מאומה..."

היכן מונחת נקודת הטעות במחשבה כזו?

הטעות נעוצה בכך שחושבים שההשכלה גבוהה יותר מהתמימות. אבל האמת היא, שהתמימות גבוהה לאין ערוך מענין ההשכלה!

ישנם אנשים שנראה להם שהתמימות היא מידה שאינה טובה. זהו המבט החיצוני, אבל באמת אין לך מידה טובה הימנה, ויעקב אבינו, שהוא בחיר האבות, נקרא "איש תם". כי כשתמימות מתדבקת באלופו של עולם, היא הופכת להיות אמת, ועי"ז נעשה דבק בקב"ה שחותמו אמת. תמימות שמנותקת מהבורא, היא אכן תמימות שאינה ראויה, אבל תמימות הנובעת מכח ההכרה שיש בורא עולם, ומכח ההכרה שאין בכח בן תמותה להשיג את בוראו - זוהי מידת האמת האמיתית שעל שמה נקראת התורה "תורת אמת"!

במקום להעמיד את שאיפת הנפש רק להשיג השכלות, להשיג חידודים, צריך גם למקד את השאיפה להיות יהודי תמים באמת: "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים יח, יג) - תמימות מביאה לדביקות בהשי"ת, עם מידת האמת.

כל זמן שעיקר השאיפה בנפש היא רק להשיג השכלות, ומרגישים ומאמינים שזוהי השלמות - עלולים לאבד את תכלית החיים!

"ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום" (דברים ד, ד) - החיים האמיתיים זו הדביקות בבורא העולם, והצורה היחידה להגיע לכך היא ע"י "תמים תהיה עם ה' אלקיך" - אם רוצה אתה להיות עם ה' אלקיך, אתה מוכרח להיות תמים.

"את והב וסופה"

בנוהג שבעולם, שני אנשים שנפגשים זה עם זה, אם זכו לטעום טעם של תורה, שואלים הם האחד את השני מה הוא לומד, ומחדשים חידושים, מפלפלים ביניהם.

הצורה האמיתית צריכה להיות שונה מעט. חז"ל אומרים: "אפי' האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר: את והב בסופה, אל תקרי בסופה אלא בסופה" (קידושין ל"ע"ב). והנה עינינו הרואות, שהחלק הראשון של דברי חז"ל מתקיים פעמים רבות, אבל רחמנא לצלן החלק השני לא תמיד מתקיים!

מהיכן נובע דבר זה?

כח ההבנה והפלפול, נקודת הדעת המבדלת, יוצרת את הפירוד, והתמימות יוצרת נקודת האחדות. כשאדם בא לדבר עם חברו בלימוד ומוחו ונפשו מונחים רק בעצם הלימוד, בלי תמימות, קשה מאד שיתקיים בהם בסוף "ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה". רק כאשר הנקודה הפנימית שבנפש ערה, חיה ופועלת, עם התמימות האמיתית, וחידוד הדברים נעשה לשם מצות תלמוד תורה באמת - אז שייך שמנקודת הפירוד יבואו לנקודת האחדות.

השגות בתורה - רק ע"י דבקות בנותנה

איך מיישמים את הדברים הלכה למעשה.

כפי שדיברנו בתחילה, כל נקודה בתורה, כל מילה וכל אות, היא חלק מעצמותו יתברך כביכול - "קודשא בריך ואורייתא וישראל חד הוא" - וכשם שהוא אין סוף, גם תורתו אין סופית.

נמצא, שבכל מקום בתורה שאדם יעסוק, בין תורה שבכתב בין תורה שבע"פ, הוא מתעסק עם הבורא, עם האין סוף, ואת האין סוף לא שייך להבין! ולא רק שלא שייך **לגמור** להבין, לא שייך אפילו **להתחיל** להבין, כי אין לו לא ראשית ואין לו אחרית, וכשם שהוא ודעתו חד, כך א"א להשיג את עומק חכמתו כלל.

איך בכל אופן ניתן להשיג?

רק כאשר אדם מקבל דעת מדעת קונו! הוא דבק בבורא עולם באמת ונעשה עימו חד, הוא מגיע לבחינה של קודשא בריך הוא וישראל חד, לשורש הישראל שבו - משם הוא יכול להשיג דעת אמיתית.

הגישה הנכונה ללימוד התורה

אם אדם קם בבוקר, ומיד חפץ הוא לשבת וללמוד, לגשת אל ההשכלה, בלי לגשת לתמימות - דבר זה אינו ראוי. צריך באופן כללי לגשת לתמימות, ובאופן פרטי בכל פעם ופעם.

יש קדושה ויש חכמה. החכמה היא ענין המושכלות, והקדושה עניינה הפרשה והבדלה. כלל ישראל נקראים "גוי קדוש". נמצא, שעיקר הדביקות של הישראל צריכה להיות גם בבחינת הקדושה, ולא רק בבחינת החכמה.

כשאדם ניגש ללימוד התורה, וגישתו היא גם אל נקודת הקדושה שבתורה ולא רק לנקודת החכמה שבה, הריהו ניגש באופן שונה לחלוטין ללמוד. אם אדם מחפש קדושה, ולא מחפש רק השכלה, הוא מוכן ללמוד גם באותם מקומות שהוא לא מוצא השכלה גבוהה. בין אם הוא מבין ובין אם אינו מבין. ואין הכוונה שאינו צריך להבין. ודאי שישנה מצוה להבין את דברי התורה הנלמדים, אבל נקודת החיפוש שבנפש היא לקדושת התורה ולא רק לחכמה הטמונה בה.

אם כן, ראשית צריך אדם להתבונן זמן מרובה, ולהבין שכל זמן שחסרה לו מידת התמימות, כל תורתו עלולה להיות ח"ו בבחינת "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי" (תהלים נ, טז). הוא חייב לעורר בעצמו כמיהה פנימית להגיע לתמימות פשוטה עם הרבש"ע.

בחלק החיצוני צריך להרגיל את הנפש לעסוק בכל יום ויום גם בחלקים מן התורה שאין בהם השכלה, ובמיוחד בספר תהלים, שכל יהודי ששם יהודי נקרא עליו, חייב להיות כרוך בו ולשמוח בכל מילה ממנו שאומר. גם כשלא מבינים, להרגיש שמתעסקים עם מילים קדושות, רוחניות, עם מילים שחיבר אותם אחד מארבעת רגלי המרכבה!

ודאי שא"א להרגיש זאת מיד, אבל צריך להתבונן ולהתבונן בכך שהשכלה בלבד מרחיקה את האדם מקונו, והקדושה בצירוף ההשכלה מקרבת את האדם לקונו, ומתוך כך מלכתחילה לגשת ללמוד גם דברים שאין מוצאים בהם השכלה ואין לאדם כל כך טעם בהם.

לפעמים, כשאדם יושב ולומד והוא נתקל בקושיה, כואב לו על כך שאינו מבין. ודאי שיש בזה מעלה, אבל צריך לדעת להסתכל גם הפוך: אדרבה, הקב"ה הביא אותי למצב שאינני מבין, כדי שאתעורר ואזכיר לעצמי מי אני ושאינני חייב להבין כל דבר.

על משה רבינו נאמר: "משה אמת ותורתו אמת". מדוע? כי משה הוא בחינת "משה עבדי". "עבד" הוא אותו אדם שאינו שואל שאלות, שאינו מחפש להבין כל דבר. הוא תמיד מתהלך במחשבה ש"אם הקב"ה רוצה שאני אבין - אבין, ואם לא - לא אבין", אבל מצד עצמו, מצד אנוכיותו, אין לו שום חיפוש של הבנה. אם הוא מחפש להבין, אין זה אלא מצד מצות תלמוד-תורה שצריך להבין, אבל לא מצד תשוקת הנפש שאיכפת לו אם הוא לא מבין [שבפנימיות זו גאוה].

זהו הבדל דק מן הדק, כי סוף כל סוף אנחנו חייבים לעמול בתורה וחייבים גם להבין ולהשכיל, אבל צריך שהחיפוש להבין יבוא מכח נקודת הלשמה, מצד נקודת החיפוש לעשות נחת רוח לבוראו, ולא מכח הרצון העצמי להבין.

רבים מבני התורה לבם כואב ודואב על כך שיש להם חוסר הספק בלימוד. הם טוענים שבגלל זה אינם גדלים בתורה וכו'.

איננו שוללים את הדברים, אבל צריך לדעת שפעמים רבות מה שאדם אינו צומח, לא נובע רק מחסרון ההספק, אלא גם מכך שחסרה לו את אותה פנימיות שגדולי ישראל חיים איתה. הוא חי חיים חיצוניים, חיים שטחיים, ואינו קשור באמת לרבש"ע. התורה שלו אינה מחוברת לבורא ית'.

לא רק ריבוי הלימוד החיצוני מקרב את האדם לקונו. העיקר שבעיקרים הוא ההרגש הפנימי שאדם מרגיש כשהוא ניגש ללמוד תורה, שהוא מתעסק עם תורה של ריבון כל העולמים! לא תורה של אביי ושל רבא בלבד, אלא תורה שהיא חכמה אלוקית, שאני - דל שבדלים - אינני מסוגל להבין ממנה דבר, וכל העסק שלי הוא רק לעשות נחת רוח לקוני, ולא מחמת תשוקת ההשכלה.

כל זמן שאדם נגש ללימוד מחמת שיש לו כמיהה של הבנה בלבד, הלימוד לא יביא לו תמיד את התועלת הרצויה. אי לכך, כל פעם לפני שאדם מתיישב ללמוד, צריך שיעצור וידבר עם הקב"ה: "רבש"ע, אני ניגש ללמוד כי אתה ציווית אותי לעשות כן.

אם היית מצוה אותי לא ללמוד - לא הייתי לומד כלום, והראיה - תשעה באב. הנני יושב ולומד גם למען לעשות לך נחת רוח. וגם את מה שאני משיג, יודע אני שחסרה לי בזה ההשגה האמיתית, עדיין לא הגעתי לפנימיות הדברים".

בכל פעם ופעם שאדם נתקל בקושיה, והוא מנסה להבין, ראשית עליו לדעת שהקב"ה מעורר אותו לכך שהוא לא צריך להבין הכל. לאחר מכן יעצור ויתפלל, ויאמר: "רבנו של עולם, אם אתה רוצה שאשאר בקושיה ולא אבין, הנני מוכן להישאר כך, נטול הבנה. אבל אם רצונך יתברך שאני אשכיל ואבין, אנא, חנני מאיתך חכמה בינה ודעת, שאשכיל ואבין את דברי תורתך".

אבל התפילה חייבת לבוא ממקום נקי בנפש, שירגיש שהוא מוכן לוותר על הכל. יבדוק כל אחד את עצמו האם למען ה' יתברך היה מוכן להיות עם הארץ שאינו יודע קרוא וכתוב. קשה להגיע לכזו נקודה, אבל צריך להתקרב אליה, לחיות בתחושה שלמען הבורא יתברך הוא מוכן להיות "איש בער" כפשוטו.

הדברים רחבים וקשה להקיף את הנושא בפרק אחד. העמדנו בינתיים ראשי פרקים, ונשתדל בעז"ה בהמשך להרחיב את הדברים כפי שיתן הקב"ה בידינו.

- [\[בלבבי משכן אבנה - ח"ד 1\]](#)
- [\[עולם הביטחון 2\]](#)

Source: <http://bilvavi.net/shiur> עצמיותהנפשתימיות/010-בלבבי-ד

Links

[1] <http://bilvavi.net/bilvavi.dalet>

[2] <http://bilvavi.net/bitachon>